

יונה - מצודת ציון

[א](#) [ב](#) [ג](#) [ד](#) [ה](#)

כמו החיל ונפלה היו"ד :

יונה פרק-א

[ג](#) **תרשישה**. לתרשיש והוא שם מקום : **יפו**. שם העיר שעל הנמל :
אניה. ספינה : [ד](#) **הטיל**. ענין הסעה כי ורוח נסע (במדבר יב) תי"א נטל
: **סער**. הרעשת גלים מן הסערה : **חשבה**. מל' מחשב' : [ה](#) **המלחי'**. כן
יקראו מוליכי הספיני' וכן כל אניות הים ומלחיהם (יחזקאל כו) : **ויטילו**.
ענין השלכה כמו והטלתי אתכם (ירמיה טז) : **ירכתי**. עבר וצד כמו ירך
המזבח (ויקרא א) : **וירדם**. הוא שינה עמוקה וכן והוא נרדם ויעף
(שופטי ד) : [ו](#) **רב החובל**. שר מנהיגי הספינה כי רב הוא שר וכן ורבי
המלך (ירמיה מא) ומנהיגי הספינה יקראו חובלים על כי מושכים בחבלי
הוילון להפנותה מול הרוח וכן המה חבליך (יחזקאל כז) : **אולי**. עניינו
כמו שמא : **יתעשת**. ענין מחשבה כמו אבדו עשתנותיו (תהלים קמו) :
לנו. עלינו : **ולא נאבד**. הוי"ו הוא במקום שי"ן וכן ויקחו לי תרומה
(שמות כה) ור"ל שיקחו : [ז](#) **לכו**. ענין זרוז : **בשלמי**. בעבור מי : [ח](#) **נא**.
עתה : **ומאין**. מאיזה מקום : [ט](#) **עברי**. כן יקראו בני ישראל וכן מילדי
העברים (שם א) על כי מקור מחצבם מעבר הנהר : [יא](#) **וסוער**. מרעיש
בהרמת הגלים מן הסערה : [יב](#) **שאוני**. ענין לקיחה : **והטילוני**. ענין
השלכה : **בשלי**. בעבורי : [יג](#) **ויחתרו**. ענין חפירה וכן אם יחתרו בשאול
(עמוס ט) ור"ל השיטו במשוטו' בתוך הים ונדמה כאלו חופרים בים :
[יד](#) **אנה**. ענין בקשה כמו אנא ה' הושיעה נא (תהלים קיח) :
[טו](#) **ויעמוד**. ענין שתיקה כמו עמדו לא ענו עוד (איוב לב) : **מזעפו**. ענין
קצף כמו זעף ה' אשא (מיכה ז) ועל הרעשת הגלים יאמר שנראה אז כאלו
הים כועס ומתקצף :

יונה פרק-ב

[א] **וימן**. ענין הזמנה כמו וימן להם המלך (דניאל א) : **[ג]** **מבטן שאול**. ר"ל מעומק הקבר : **שועתי**. ענין צעקה כמו הקשיבה לקול שועי (תהלים ט) : **[ד]** **מצולה**. כן יקרא עומק המים וכן השלכת במצולות (נחמיה ט) : **בלבב**. ר"ל בחוזק והוא לי מושאל על כי הלב הוא החזוק מבע"ח : **משבריך**. כן יקראו גלי הים ע"ש שנראה כשוברים את הים וחוזרים ונשברים וכן משברי יתחטאו (איוב מא) וכפל המלה בשמות נרדפים ואמר וגליך וכן אדמת עפר (דניאל יב) : **[ה]** **נגרשתי**. מלי גרושין : **להביט**. לראות : **[ו]** **אפפוני**. ענין הקפה וסבוב כמו אפפו עלי רעות (תהלים מ) : **תהום**. עומק הים : **סוף**. מין דשא הגדל במים וכן קנה וסוף קמלו (ישעיה יט) : **חבוש**. ענין קשירה כמו ולנשברת לא חבשתם (יחזקאל לד) : **[ז]** **לקצבי**. ענין אחרית וסוף והוא מלי ויקצב עץ (מ"ב ו) כי אחרית דבר החתוך הוא במקום שנחתך : **בריחיה**. מלי בריח והוא כעין מטה המושם לרוחב השער לסגרו : **בעדי**. כנגדי וכן וסגרת הדלת בעדך (שם ד) : **משחת**. ענין בור וחפירה כמו בשחתם נתפש (יחזקאל יט) : **[ח]** **בהתעטף**. מלי עטיפה ולבישה כי כשהאדם הוא בצרה הוא מעונה וכפוף כאלו מעוטף קצתו בקצתו וכן העטופים ברעב (איכה ב) : **[ט]** **הבלי**. מלי הבל ודבר שאין בו ממש : **[יא]** **ויקא**. ענין הוצאה דרך הפה כמו פן תשבענו והקאתו (משלי כה) :

יונה פרק-ג

[ג] **לאלהים**. דרך המקרא כשרוצה להגזי יל דבר בתכלית סומכו למלת אל וכן ארזי אל (תהלים פ) : **[ד]** **ויחל**. מלי התחלה : **[ו]** **אזרתו**. ת"י לבוש יקרית וכן אדרוז שנער (יהושע ז) והוא מלי אדיר : **שק**. יריעה עבה : **[ז]** **ויזעק**. הכריז בקול זעקה : **מטעם**. ענין עצה הנאמרה בטעם וכן וטעם זקנים יקח (איוב יב) : **יטעמו**. מלי טעימה וענינו אכילה מועטת : **מאומה**. שום דבר : **ירעו**. מלי מרעה : **[ח]** **בחזקה**. ר"ל בכל לב : **[ט]** **ונחם**. ענין הפוך מחשבה וחרטה :

יונה פרק-ד

[א] **וירע**. מלי רעה : **[ב]** **עד**. בעוד וכן עד זה מדבר (שם א) : **קדמתי**. מלי הקדמה וזרוז : **[ד]** **ההיטב**. ענין חוזק וכן שברו היטב (מ"ב י"א) : **[ו]** **וימן**. ענין הזמנה : **קיקיון**. שם עשב שעליו גדולים ורוב ים :

[ז] השחר. הוא האור הנוצץ בפאת המזרח טרם צאת השמש על הארץ :
ותך. ר"ל חתכה ופסקה : **[ח]** חרישית. מל' חרש : **ותך**. ר"ל זרחה
והשליך ניצוציו : **ויתעלף**. ענין חלשות והעדר ההרגשה כמו בניך עולפו
(ישעיה נא) : **[י]** חסת. מל' חס וחמלה : **עמלת**. מל' עמל ויגיעה : **גדלתו**.
ענין הצמחה : **שבן**. בן בחיר"ק כמו בן בסגו"ל וכן בן נון (יהושע א) ור"ל
בזמן לילה וכן כבש בן שנתו (ויקרא יב) : **אבד**. נאבד : **[יא]** רבנו. הוא
עשרת אלפים : **רבה**. מרובה :

יונה פרק-ה

[ג] ודרך. מלשון דריכה ורמיסה : **במתי**. ענין גובה כמו ועל במותי
ידריכני (חבקוק ג) : **[ד]** ונמסו. ענין המגה והמסה : **יתבקעו**. מל' בקיעה
: **כדונג**. הוא השעוה וכן היה לבי כדונג (תהלים כד) : **מוגרים**. ענין הזלה
ושפיכה כמו וכמים הנגרים (ש"ב יד) : **במורד**. במקום מדרון והוא מלשון
ירידה וכן ויכוס במורד (יהושע ז) : **[ה]** במות. מזבחות של עכו"ם :
[ו] לעי. ענין תל וגל כמו שמו את ירושלים לעיים (תהלים עט) : **למטעי**.
מלשון נטיעה : **והגרת**. ענין הזלה ושפיכה ואמר בלשון שאלה על ההפלה
: **לגי**. לעמק :